

राज्यातील खरेदी केंद्रावर दिनांक ३१.५.२०१७
रोजीपर्यंत टोकन दिलेल्या शेतकऱ्यांची तूर,
राज्यशासनाच्या बाजार हस्तक्षेप योजनेंतर्गत खरेदी
करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग

शासन निर्णय, क्रमांक: सपस-२०१७/प्र.क्र.१४१/२४- स

मंत्रालय, विस्तार, मुंबई-३२

दिनांक:-२१ जुलै, २०१७

संदर्भ :- (१) शासन निर्णय, सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग क्रमांक:- सपस-२०१७/
प्र.क्र.७७/२४-स, दिनांक २७.०४.२०१७, १६.०५.२०१७ व २६.०५.२०१७.

प्रस्तावना:-

हंगाम २०१६-१७ मध्ये महाराष्ट्राबरोबरच देशातील तूर उत्पादक राज्यामध्ये तूरीचे मुबलक प्रमाणात उत्पादन झाले आहे. त्यामुळे बाजारात तूरीची आवक वाढून किमान आधारभूत किंमतीपेक्षा, कमी दर शेतकऱ्यांना मिळत असल्याचे निर्दर्शनास आल्यानंतर राज्यात सुरुवातीस केंद्रशासनाच्या व तदनंतर राज्य शासनाच्या विविध योजनेंतर्गत किमान आधारभूत दराने दि.१५.१२.२०१६ ते १२.६.२०१७ रोजी पर्यंत एकूण ६७,३४,७९९ किंवटल तूरीची खरेदी करण्यात आलेली आहे. तथापि, काही जिल्ह्यांमध्ये अद्यापही दिनांक ३१.५.२०१७ रोजीपर्यंत टोकन दिलेल्या शेतकऱ्यांची तूर खरेदीविना शिल्लक आहे. सदर शेतकऱ्यांची तूर खरेदी करण्यासाठी लोकप्रतिनिधी व विविध शेतकरी संघटनामार्फत शासनाकडे मागणी होत असल्याने, दिनांक ३१.५.२०१७ पर्यंत टोकन दिलेल्या शेतकऱ्यांची तूर, राज्यशासनाच्या बाजार हस्तक्षेप योजनेंतर्गत खरेदी करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

राज्यातील तूरीचे मोठ्या प्रमाणातील उत्पादन आणि तुरीसाठी निश्चित केलेल्या किमान आधारभूत किंमतीपेक्षा, कमी बाजारभाव शेतकऱ्यांना मिळत असल्याने, दिनांक ३१.५.२०१७ रोजीपर्यंत टोकन दिलेल्या शेतकऱ्यांची तूर राज्यशासनाच्या बाजार हस्तक्षेप योजनेंतर्गत पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करून खरेदी करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(अ) ज्या जिल्ह्यात दिनांक ३१.५.२०१७ रोजीपर्यंत तुर खरेदीसाठी टोकन देण्यात आलेले आहेत. त्या जिल्ह्याच्या संबंधित मा. जिल्हाधिकारी यांनी शिल्लक असलेली तुर खरेदी करण्यापूर्वी टोकन दिलेल्या शेतक-यांचे ७/१२ वरील जमीनीचे क्षेत्र, त्यांचा तुरीचा पिकपेरा, त्याचे अपेक्षित उत्पादन, चालु वर्षी त्यांने यापूर्वी तुर विकली असल्यास किती किंवटल व कोणत्या बाजार समितीत व कधी विकली याबाबतचे हमीपत्र (सोबत असलेल्या विवरणपत्र अ प्रमाणे) याबाबतची माहिती प्रथम घेऊन व या माहितीसाठी जिल्हा उप निबंधक, सहकारी संस्था व जिल्हा पणन अधिकारी यांची मदत घेऊन, टोकन घेतलेली तुर खरोखर शेतक-यांची आहे का? याबाबतची प्रथम खात्री करून घ्यावी. याप्रकारे प्रत्यक्ष पडताळणी करून घेतल्यानंतर मा.जिल्हाधिकारी यांच्यामते शिल्लक असलेली तुर, खरोखरच शेतक-यांची आहे व त्यांच्या मालकीची जमीन व पिकपेराच्या मर्यादेत असल्यासच, अशा शेतक-याची तूर, जिल्ह्यात प्रथमत: साठवणुकीची सोय करून, टोकन दिलेली व शिल्लक असलेली तुर हमी भावाने बाजार हस्तक्षेप योजनेअंतर्गत खरेदी करण्यास मा.जिल्हाधिकारी यांना त्यांचे स्तरावर निर्णय

घेण्याची परवानगी देण्यात येत आहे. या योजनेअंतर्गत तुर खरेदीची कार्यवाही कोणत्याही परिस्थितीत दिनांक ३१.७.२०१७ रोजीपर्यंत पूर्ण करून त्याबाबतचा अहवाल, महाराष्ट्र राज्य सहकारी पणन महासंघ मर्या. मुंबई यांच्यामार्फत राज्य शासनास सादर करावा.

(ब) तुर खरेदी करण्यापूर्वी, तुरीच्या साठवणुकीसाठी आवश्यक गोदाम अधिग्रहीत करणे व आवश्यक असल्यास, जिल्हाबाहेर गोदाम घेणे यासाठी विभागीय आयुक्तांनी याबाबत समन्वय करावे.

(क) महाराष्ट्र राज्य सहकारी पणन महासंघ मर्या यांनी बारदानाच्या निविदाची कार्यवाही सुरु केली आहे. म्हणून या तुर खरेदीकरिता बारदाना स्थानिक स्तरावर खरेदीचे अधिकार संबंधित जिल्हाधिकारी यांना देण्यात येत आहे.

(ड) सध्या राज्यात पाऊस सुरु असल्यामुळे, तुरीचे साठयात Fair Average Quality (FAQ) निकषापेक्षा जास्त आर्द्रता (Moisture percentage) असल्यास, हमी भावाची किंमतीत, आर्द्रतेच्या प्रमाणानुसार, ग्रेडरच्या सल्याने कमी करावी.

(इ) ज्या व्यापा-यांनी शासनाची फसवणूक करणेकरिता टोकन घेतले असतील, असे सविस्तर चौकशी केल्यानंतर आढळून येईल. अशा व्यापा-यांविरुद्ध शासनाची फसवणूक केल्याबदल फौजदारी खटला दाखल करण्याची कायदेशीर कार्यवाही संबंधित जिल्हाधिकारी यांनी करावी.

२. वरील आदेशाप्रमाणे जिल्हाधिकारी यांच्या मान्यतेने जी तुर खरेदी करण्यात येईल, ती तुर राज्य शासनाच्या बाजार हस्तक्षेप योजनेतर्गत राहणार असल्यामुळे संबंधित जिल्हायाचे जिल्हा उप निबंधक, सहकारी संस्था व जिल्हा पणन अधिकारी यांनी दररोजची खरेदीची माहिती व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी पणन महासंघ मर्या. मुंबई यांच्यामार्फत राज्य शासनास सादर करून, या तुरीचे चुकारे अदा करण्यासाठी तसेच अनुषंगिक सर्व खर्च किती लागणार आहे याची तपशीलवार माहिती शासनास सादर करावी. जेणेकरून राज्य शासनास तेवढया रक्कमेचे राष्ट्रीयकृत बँकमार्फत कर्ज घेण्यासाठी हमी देण्याची कार्यवाही लगेच करणे शक्य होईल.

३. मान्युनचा पाऊस राज्यात चालू आहे. त्यामुळे खरेदी करण्यात तुरीचे कोणत्याही प्रकारे नुकसान होणार नाही यावृष्टीने आवश्यक त्या सर्व उपाययोजना करण्याची दक्षता घ्यावी.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१७०७२११२१३१०४३०२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने,

(का.गो.वळवी)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई

२. मा. मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. मंत्री (सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा. राज्यमंत्री (पणन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. सर्व मा. मंत्री व मा राज्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य मंत्रालय, मुंबई
६. ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधान भवन सचिवालय, मुंबई
७. सर्व विधानमंडळ सदस्य, विधानमंडळ, मुंबई
८. बहुजन समाज पार्टी, डी-१, इन्सा इटमेंट, आझाद मैदान, मुंबई
९. भारतीय जनता पाटी, महाराष्ट्र प्रदेश, सी.डी.ओ.बॅरेकस क्र.१ योगक्षेमसमोर, वसंतराव भागवत चौक, नरीमन पॉर्ट, मुंबई ४०० ०२०.
१०. भारतीय कम्यनिस्ट पार्टी, महाराष्ट्र कमिटी, ३१४, राजभवन, एस.व्ही.पटेल रोड, मुंबई ४०० ००४.
११. भारतीय कम्यनिस्ट पार्टी (मार्क्सवादी), महाराष्ट्र कमिटी, जनशक्ती हॉल ग्लोव मिल पॅलेस, वरळी, मुंबई ४०० ०१३.
१२. इंडियन नॅशनल कॉग्रेस पाटी, महाराष्ट्र प्रदेश कॉग्रेस (आय) समिती, टिळक भवन, कासाहेब गाडगीळ मार्ग, दादर, मुंबई ४०० ०२५
१३. नॅशनलिस्ट कॉग्रेस पाटी, राष्ट्रवादी भवन, फ्री प्रेस जर्नल मार्ग, नरीमन पॉर्ट, मुंबई-४०० ०२१
१४. मा. मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई
१५. सर्व महसुल विभागीय आयुक्त,
१६. सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१७. सर्व जिल्हाधिकारी,
१८. पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१९. कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषी पणन मंडळ, पुणे
२०. सर्व तहसिलदार,
२१. सर्व विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था
२२. सर्व जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था
२३. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी पणन महासंघ मर्या. मुंबई
२४. अध्यक्ष तथा व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य वर्खार महामंडळ.पुणे
२५. अध्यक्ष, कृषी उत्पन्न बाजार समिती(सर्व)
२६. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ /२ (लेखा व अनुज्ञेयता / लेखापरिक्षा), मुंबई/नागपूर,
२७. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
२८. वित्त विभाग, व्यय-२/अर्थसंकल्प-११, मंत्रालय, मुंबई-३२
२९. कार्यसन अधिकारी, १७ स, सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
३०. निवड नस्ती २४ स, सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

(शासन निर्णय, सहकार, पणन व वस्त्रोदयोग विभाग क्र.सपस-२०१७/प्र.क्र.१४९/२४स,
दि. २१ जुलै, २०१७ सोबतचे विवरणपत्र)

परिशिष्ट " अ "

खरीप हंगाम २०१६-१७ मधील टोकन दिलेली शिळ्क तुर हमी भावावर खरेदीसाठी स्वयं
घोषणा/ हमी पत्र

मी श्री/श्रीमती _____ रा. पो. _____ ता.
जि. _____ याव्दारे घोषित करतो / करते की, माझ्या नावांवर ७/१२प्रमाणे _____ एकर
जमीन असुन या जमीनीचा गट क्र. _____
हा आहे.

मी सन २०१६-१७ या वर्षाच्या खरीप हंगामात पेरणी करून, कापणी केलेली तुर या खरीप
हंगामात(ऑक्टोबर-२०१६ ते १०.६.२०१७ रोजीपर्यंत व त्यानंतर आतापर्यंत) राज्यातील कोणत्याही
किमान आधारभुत किंमतीवर तुर खरेदी करण्यासाठी सुरु करण्यात आलेल्या, खरेदी केंद्रावर
अदयापपर्यंत तुर विकलेली नाही असे शपथेवर लिहून देत आहे. तुर विकली असल्यास, जिथे तुर
विकली त्या बाजार समिती / खरेदी केंद्राचे नांव-
तुर विकल्याचे दिनांक _____

आतापर्यंत सर्व मिळून एकुण किती तुर विकली _____ (किंटलमध्ये) याबाबतचा तपशील
याव्दारे मी देत आहे.

सदरच्या शपथपत्रातील माहिती भविष्यात चुकीची असल्याचे आढळून आल्यास, मी कायदेशीर
कार्यवाही करण्यास पात्र राहील याची मला पूर्णतः जाणीव आहे.

( )

स्थळ घोषणापत्र देणा-याचे नांव व सही
दिनांक भ्रमणध्वनी क्र.
दुरध्वनी क्र.
आधार क्र.